

מבראשית ועד אסתר דרך המדרש

(1) יומא כ"ט ע"ב

א"ר אסי למה נמשלה אסתר לשחר לומר לך מה שחר סוף כל הלילה אף אסתר סוף כל הנסים.

(2) בראשית מג, כט-לא

(כט) וישא עיניו וירא את בנימין אחיו בן-אמו ויאמר הוזה אחיכם הקטן אשר אמרתם אלי ויאמר אלהים יחנך בני: (ל) וימהר יוסף כי-נבכמו רחמיו אל-אחיו ויבקש לבבות ויבא החדרה ויבך שמה: (לא) וירחיץ פניו ויצא ויתאפק ויאמר שימו לחם:

(3) אסתר ה, ט-י

(ט) ויצא המן ביום ההוא שמח וטוב לב וכראות המן את-מרדכי בשער המלך ולא-קם ולא-זע ממנו וימלא המן על-מרדכי חמה: (י) ויתאפק המן ויבוא אל-ביתו וישלח ויבא את-אהביו ואת-זרש אשתו:

(4) בראשית מה, כב

לכלם נתן לאיש חלפות שמלות ולבנימן נתן שלש מאות כסף וחמש חלפות שמלות:

(5) אסתר ח, טו

ומרדכי יצאו מלפני המלך בלבוש מלכות תכלת וחור ועטרת זהב גדולה ותכריך בויץ וארגמן והעיר שושן צהלה ושמחה:

(6) בראשית מד, ג-יג

(ג) הבקר אור והאנשים שלחו המה וחמיהם: (ד) הם יצאו את-העיר לא הרחיקו ויוסף אמר לאשר על-ביתו קום רדף אחרי האנשים והשגתם ואמרתם להם למה שלמתם רעה תחת טובה: (ה) הלא זה אשר ישנתה אדני בו והוא נחש ינחש בו הרעתם אשר עשיתם: (ו) וישגם וידבר אלהם את-הדברים האלה: (ז) ויאמרו אליו למה ידבר אדני בדברים האלה חלילה לעבדיך מעשות פדבר הזה: (ח) הן כסף אשר מצאנו בפי אמתחתינו השיבנו אליך מארץ כנען ואיך נגנב מבית אדניך כסף או זהב: (ט) אשר ימצא אתו מעבדיך ומת וגם-אנחנו נהיה לאדני לעבדים: (י) ויאמר גס-עתה כדבריכם בן-הוא אשר ימצא אתו יהיה לי עבד ואתם תהיו נקים: (יא) וימהרו ויורדו איש את-אמתחתו ארצה ויפתחו איש אמתחתו: (יב) ויחפש בגדול החל ובקטן כלה וימצא הגביע באמתחת בנימן: (יג) ויקרעו שמלתם ויעמם איש על-חמרו וישבו העירה:

(7) בראשית לו, לא-לד

(לא) ויקחו את-כתנת יוסף וישחטו שער עזים ויטבלו את-הכתנת בדם: (לב) וישלחו את-כתנת הפסים ויביאו אל-אביהם ויאמרו זאת מצאנו הפרנא הכתנת בנך הוא אסלא: (לג) ויכירה ויאמר כתנת בני חיה רעה אכלתהו טרף טרף יוסף: (לד) ויקרע יעקב שמלתיו וישם שק במתניו ויתאבל על-בנו ימים רבים:

(8) בראשית כז, לג-לד

(לג) ויחיד יצחק חרדה גדלה עד-מאד ויאמר מי-אפוא הוא הצד-ציד ויבא לי ואכל מכל בטרם תבוא ואברכהו גס-ברוך יהיה: (לד) כשמע עשו את-דברי אביו ויצעק צעקה גדלה ומרה עד-מאד ויאמר לאביו ברכני גס-אני אבי:

(9) אסתר ד, א

ומרדכי ידע את-כל-אשר נעשה ויקרע מרדכי את-בגדיו וילבש שק ואפר ויצא בתוך העיר ויצעק וצעקה גדלה ומרה:

(10) בראשית מט, כז

בנימין יאב יטרף בבקר יאכל עד ולערב יחלק שלל:

(11) אסתר רבה (וילנא) פרשה י

ואף יעקב אבינו רמזה בברכת השבטים הה"ד בנימין זאב יטרף בבקר יאכל עד זה שאול שהיה בקרן של ישראל שהיה תחלה למלכים והיה משבט בנימין והכה את עמלק ובזז את כל אשר להם, ולערב יחלק שלל זה מרדכי ואסתר שעמדו להם לישראל בגלותם שהוא דומה לערב וחלקו שלל של המן שנמשל לזאב שהעמידו הקדוש ברוך הוא כנגד הזאב אלו מלכי מדי ופרס שנמשלו לזאב הה"ד וארו חיוה אחרי תנינה דמיה לדב, תמן אמרין אלו מלכי מדי ופרס שאוכלין כדוב ואין להם מנוחה כדוב ומגדלין שער כדוב, העמיד הקדוש ברוך הוא כנגדן מרדכי ואסתר שהיו משבט בנימין דכתיב ביה זאב יטרף.

(12) בראשית רבתי פרשת מקץ עמוד 196

ויתאפק ויאמר שימו לחם. רבנן אמרי סימן לבניו, כשם שנתאפק יוסף על בנימין כך נתאפק המן על מרדכי שהיה מבנימין שנאמר ויתאפק המן. וכשם שנתישבה דעתו בשימת לחם, כך נתישבה דעת מרדכי בשימת לחם שמתוך משתה נטרד המן באותו יום.

ותרב משאת בנימין. בנימין סימן לבניו, כשם שנטל בנימין מיוסף אחיו משונה יותר מכל אחיו, כך אסתר שהיתה בת בנו נשתנית לטוב בקבלת מתנות משאר נשים שנאמר וישנה ואת נערותיה וכו'.

(13) מגילה טז ע"א-ע"ב

לכלם נתן לאיש חליפות שמלות ולבנימין נתן חמש חליפות אפשר דבר שנצטער בו אותו צדיק יכשל בו דאמר רבא בר מחסיא אמר רב חמא בר גוריא אמר רב בשביל משקל שני סלעים מילת שהוסיף יעקב ליוסף משאר אחיו נתגלגל הדבר וירדו אבותינו למצרים אמר רבי בנימין בר יפת רמז רמז לו שעתיד בן לצאת ממנו שיצא מלפני המלך בחמשה לבושי מלכות שנאמר ומרדכי יצא בלבוש מלכות תכלת וגו'.

(14) מדרש תנחומא (ורשא) פרשת מקץ סימן י

הלא זה אשר ישתה אדוני בו וגו' ויקרעו שמלותם, אמר להם הקדוש ברוך הוא אתם גרמתם לקרוע בגדי אביכם בדבר של חנם כך תקרעו אתם על דבר של חנם, אמר רבי יצחק השבטים קרעו על בנימין לפיכך יצא ממנו מרדכי שקרע על ישראל שנאמר ומרדכי ידע וגו',

(15) בראשית רבה (וילנא) פרשת תולדות פרשה סז

כשמוע עשו את דברי אביו, א"ר חנינא כל מי שהוא אומר שהקב"ה וותרן הוא יתוותרון בני מעוהי, אלא מאריך אפיה וגבי דיליה, זעקה אחת הזעיק יעקב לעשו דכתיב כשמוע עשו את דברי אביו ויזעק זעקה והיכן נפרע לו בשושן הבירה שנאמר ויזעק זעקה גדולה ומרה עד מאד,

(16) פסיקתא זוטרתא (לקח טוב) בראשית פרשת ויגש פרק מה

לכלם נתן לאיש חליפות שמלות. החליף עליהם הענין, שנאמר והפכתי אבלם לששון ונחמתם ושמתם מיגונם: ולבנימין נתן שלש מאות כסף. שצפה ברוח הקודש שעתידי לצאת ממנו מרדכי, שנא' בן יאיר בן שמעי בן קיש איש ימיני, שעולה חשבונו רע"ד הוסיף עליו כ"ו ושמו עליהם הרי שלש מאות: וחמש חליפות שמלות. זה מרדכי שיצא בחמשה מלבושי מלכות שנאמר ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות תכלת וחור ועטרת זהב גדולה ותכריך בוץ וארגמן:

(17) שכל טוב (בובר) בראשית פרשת ויגש פרק מה

ולבנימין נתן שלש מאות כסף. כתב ר' טוביה בלקחו הטוב לפי שצפה ברוח הקודש שעתידי לצאת מבנימין מרדכי שעולה מניינו רע"ד, הוסיף שמו עליו, הרי רע"ה, הוסיף עליהן אותיות אבותיו, בן יאיר בן שמעי בן קיש איש ימיני, שהן ק"ה, הרי שלש מאות. חמש חליפות שמלות כנגד ה' בגדי מלכות שלבש מרדכי, שנא' ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות תכלת וחור ועטרת זהב גדולה ותכריך בוץ וארגמן, ודברי מדרש הן, אלא דרך הפשט כך הוא, שלש מאות כסף בשביל עשרת בניו שקראם על שם חיבתו, שלשים לכל אחד מהם, וחמש חליפות שמלות שכך היה בדעתו של יוסף לעשות מעשיו בחימוש, שנא' וחמש את ארץ מצרים, ונתתם חמישית לפרעה, וכן המנות שנשאו לבנימין מאת פניו חמישיות היתה מרובה:

(18) בראשית רבה (תיאודור-אלבק) פרשת וישב פרשה פז

[ויהי כדברה אל יוסף] וגו' ר' יודן בש' ר' בנימן בר לוי בני רחל ניסן שוה וגדולתן שוה, ניסן שוה, ויהי כדברה אל יוסף [יום יום ויהי באמרם אליו יום ויום, ולא שמע אליה, ולא שמע אליהם, גדולתן שוה, ויסר פרעה את טבעתו וגו', וכת' ויסר המלך את טבעתו [אשר העביר מהמן] ויתנה למרדכי, וילבש אתו בגדי שש וישם רביד הזהב על צוארו, ומרדכי יצא מלפני המלך [בלבוש מלכות תכלת וחור ועטרת זהב וגומ'], וירכב אותו במרכבת המשנה, והרכיבוהו על הסוס ברחוב העיר ויקראו לפניו אברך, ויקרא לפניו ככה יעשה לאיש.

(19) בראשית רבה (תיאודור-אלבק) פרשת וישב פרשה פח

[[ויקצף פרעה] וגו'] ר' יהודה בר' סימון ר' חנן בש' ר' יוחנן לכו ודאו מפעלות אלהים וגו', הקציף עבדים על אדוניהם כדי ליתן גדולה לצדיקים, הקציף אדונים על עבדים כדי ליתן גדולה לצדיקים, פרעה קצף על עבדיו, ליתן גדולה ליוסף, קצף בגתן ותדרש על אחשוורוש, ליתן גדולה למרדכי.